

Revitalizace Mercandinových sadů

Dámy a pánové,

jednání zastupitelstva a tím i veřejnosti předkládáme návrh revitalizace Mercandinových sadů. Návrh popisují dokumenty připravené panem Ing. Jakubem Chvojkou, paní Ing. Janou Michálkovou a panem Peterem Pošefkou. Po opravdu obsáhlé diskusi navrhuje rozdělit revitalizaci Mercandinových sadů do dvou kroků, chcete-li do dvou etap.

- 1) **První krok=etapu lze popsat jako sanaci Mercandinových sadů** – tj. jako nápravu škod vzniklých v průběhu času. V jejím rámci bude komplexně řešena zeleň, cestní síť, osvětlení, odbahnění rybníka. Chtěli bychom, aby Mercandinovy sady byly příjemným a bezpečným místem. Současný zdravotní stav některých stromů nás nutí k tomu, abychom tento krok neodložili. První etapu bychom chtěli zahájit ještě letos, podstatné práce uskutečnit v roce příštím a dokončit je v roce 2015. Předpokládáme, že na některé činnosti - např. regeneraci zeleně – budou ještě v tomto roce vypsány dotační tituly. Jakmile dokončíme tento první krok revitalizace, bude možné přistoupit ke kroku druhému:
- 2) **Navržení nových „atraktivit“, jež by měly zušlechtit Mercandinovy sady.** Jak nově využívat kolonádu? Doplnit či nedoplnit areál o další prvky? Jak sady lépe zapojit do života města? atd. O tom všem budeme muset vést nové diskuse a hledat zdroje financování. To vše však bude ve chvíli, kdy bude možné park plně, bezpečně a (věřím i) příjemně využívat.

Věřím, že se podaří park postupnými kroky revitalizovat a děkuji všem, kteří se podíleli a podílejí na práci, která přesahuje naše dennodenní starosti. Na příkladu Mercandinových sadů je zřejmé, že v úvahu je třeba brát nejen současnost a minulost, ale že je nutný i určitý pohled do budoucnosti k tomu, abychom za sebou zanechali dobré dílo.

Ing. Václav Chroust, místostarosta

Mercandinovy sady

Jedná se o největší a nejstarší klatovské sady, nazývané také velký park a rozkládající se na ploše cca 11 ha. Druhá skladba dřevin je tvořena 40 taxony, z nichž některé lze označit jako velmi vzácné (liliovník tulipánokvětý, jinan dvoulaločný aj.). V severní části parku se nachází rybník s ostrovem, přirozenou osu parku vytváří Drnový potok. V parku postupně vznikala a opět zanikla řada drobných či větších staveb, do dnešních dnů centrální části parku dominuje kolonáda.

Historie

Mercandinovy sady byly založeny na prostranství nazývaném Velká louka a na pozemcích obecních drah V Ráji v letech 1841 – 1845 na podnět klatovského krajského hejtmana Františka, hraběte z Mercandinu. Autorem projektu parku, který byl založen jako přírodní park anglického typu s francouzskou zahradou, byl knížecí zahradník Josef Pfister z Dolní Lukavice. Na pracích se podílel rovněž zámecký zahradník Míšek z Obytců a Blumenstengel z Chudenic. Roku 1854 byly do parku

převezeny ze zámecké zahrady v Hrádku u Sušice barokní alegorické sochy z 18. století, znázorňující čtyři roční období. V centrální části parku je umístěna barokní socha znázorňující bohyni úsvitu a východu slunce Jitřenku, na ostrově pak socha Dívka s růží od sochaře Viléma Glose, který působil v Klatovech. Ten byl také autorem pomníku padlým v I. světové válce, postaveného v roce 1922 u hlavního vstupu do parku a během 2. světové války odstraněného nacisty.

Socha Jitřenky (Aurory) náleží k dominantám centrální části parku

V druhé polovině 19. století byl na pravém břehu Drnového potoka vybudován tzv. haltýř – tj. zařízení pro odchov ryb do rybníka - byl zbourán po 2. světové válce. V roce 1890 byl za kolonádou postaven skleník a později také domek zahradníka. Tyto stavby byly v 70. letech postupně zlikvidovány včetně objektu malé zoologické zahrady, kterou zde na přelomu 60. a 70. let minulého století provozoval Petr Volmut se synem a kde mohli zejména nejmladší obyvatelé Klatov obdivovat akvária s rybičkami, plazy, obojživelníky, drobné zvířectvo a také expozici teplomilné květeny.

Od 30. do 50. let minulého století byla v blízkosti rybníka provozována oplocená srnčí obora. Do roku 1978 byla u rybníka v provozu půjčovna lodiček. V 70. letech minulého století byl na rybníčku vybudován vodotrysk, který však byl v provozu pouze několik let.

Kolonáda v empírovém stylu byla postavena již v roce 1844, na její výstavbě se podíleli zednický mistr Straka a tesařský mistr Klenovec. Rekonstrukce kolonády proběhla v letech 1989 – 1990, celková rekonstrukce pak v roce 2009. V zadní části parku se dosud nachází kynologická klubovna s kotci, v bezprostředním sousedství parku je situován přírodní parkur. Na jižní cíp parku navazuje hojně využívaná cyklostezka do Běšin.

V srpnu roku 1994 byl park bývalým Okresním úřadem Klatovy zaregistrován podle § 6 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, jako „významný krajinný prvek“ (VKP). Důvodem registrace bylo zdůraznění ekologicko-stabilizační funkce parku a také snaha omezit nežádoucí aktivity, které postupně do území začaly pronikat.

Rybník v parku vytváří přirozené prostředí pro vodní ptactvo – na snímku polák chocholačka (*Aythya fuligula*)

Revitalizace

V průběhu své dosavadní existence park jako plocha veřejné zeleně plní řadu funkcí – krajinnotvornou, ekologickou a rekreační. Stejně jako se v čase mění charakteristické přírodní prvky tohoto území, představované zejména porosty dřevin, Drnovým potokem a rybníkem, mění se i požadavky na rozsah jeho rekreačního využití. Stárnutí dřevin přináší snížení jejich provozní bezpečnosti, jejíž vysoká úroveň je základním předpokladem možnosti veřejného využití parku. Tyto změny vyústily v potřebu obnovy parku, předpokládající systematickou dlouhodobou spolupráci dotčených orgánů a organizací města.

Odumírající lípa na palouku za kolonádou

Příprava koncepce revitalizace

2007 – dendrologické posouzení stavu dřevin v Mercandinových sadech (firma BAOBAB)

2010 – přípravné práce města a TSMK, zveřejnění záměru na stránkách města a v tisku, diskuze občanů na téma využití parku

září 2011 – pracovní schůzka se zastupiteli a členy odborných komisí s prezentací dosud zpracovaných dokumentů

říjen 2011 – RM uložila odborným komisím projednat záměry úprav Mercandinových sadů a místostarostovi města Ing. Chroustovi připravit souhrnnou zprávu k dané problematice

září 2012 – za účelem zpracování návrhu postupu revitalizace Mercandinových sadů a zabezpečení všech s tím spojených činností byla pod vedením místostarosty Ing. V Chrousta vytvořena pracovní skupina v tomto složení: Ing. M. Kříž, Jan Papež, M. Šafařík, Ing. arch. E. Brandová, Ing. D. Pleskotová, Ing. P. Boublík, P. Pošefka, Ing. Michálková, zároveň byl ke spolupráci přizván Ing. Jakub Chvojka, autorizovaný člen České komory architektů (č. 3091)

listopad 2012 – revize stavu dřevin (Ing. Radka Frydrychová – arboristické poradenství, Liberec)

prosinec 2012 – návrh postupu revitalizace byl předložen radě města ke schválení

březen 2013 – Ing. Jakub Chvojka předkládá koncepci obnovy zeleně v Mercandinových sadech

duben 2013 – rada města vzala na vědomí zprávu p. místostarosty Ing. Chrousta k návrhu koncepce obnovy zeleně a uložila p. místostarostovi daný návrh předložit dne 25. 6. 2013 zastupitelstvu města ke schválení

červen 2013 – návrh koncepce obnovy zeleně předložen zastupitelstvu města ke schválení

Návrh postupu revitalizace

I. etapa zahrnuje tyto činnosti: obnova zeleně – kácení a dosadby dřevin (2013 – 2015)
obnova cestní sítě a osvětlení
odbahnění rybníka (2013 – 2014)

II. etapa zahrnuje činnosti související se zatraktivněním parku

K odbahnění rybníka je zpracována projektová dokumentace, město Klatovy požádalo o dotaci na realizaci této akce ze SFŽP v rámci dotačního titulu na revitalizaci rybníků.

Obnova zeleně představuje zcela zásadní součást realizace záměru jako celku, proto je jí ze strany města, Městského úřadu Klatovy i TSMK věnována mimořádná pozornost, mj. s ohledem na požadavek podrobného informování veřejnosti o jejich principech a postupu.

Koncepce obnovy zeleně dle návrhu Ing. Jakuba Chvojky

Prezentovaná podoba návrhu koncepce obnovy zeleně je výsledkem řady jednání, při kterých členové pracovní skupiny uplatňovali různé pohledy na danou problematiku. Jejich hlavním cílem, a to s ohledem na navazující etapy revitalizace Mercandinových sadů, je zformování parku jako území, které bude v co nejširší možné míře odpovídat současným požadavkům na rekreační využití veřejné zeleně a zároveň bude v nezmenšené míře plnit krajinnotvornou a ekologickou funkci.

Hlavní principy:

- 1.** Návrat k přírodně krajinnářskému parku, který však bude zároveň odpovídat aktuálním potřebám obyvatel města a současnému životnímu stylu.
- 2.** Celkové prosvětlení porostů a prostoru před kolonádou, vytvoření několika velkých palouků s obytnými trávníky.
- 3.** Kácení dřevin z důvodů zdravotních a koncepčních
- 5.** Návrh nových výsadeb - výrazné solitéry v rámci volných partií, případně jako doplnění současných výsadeb.
- 7.** Obnova ochranného vegetačního pláště parku

Ochranný vegetační pás v obvodových partiích parku do značné míry omezí negativní vlivy dopravy (na snímku st. silnice směr Horažďovice)

Koncepce obnovy zeleně je doplněna rámcovým návrhem cestní sítě se zdůrazněním obslužnosti dvou hlavních směrů (radiální - z města ven a tangenciální -propojující východní předměstí a Luby) a úpravou některých tras a také návrhem osvětlení, na jehož základě je park rozdělen z hlediska požadované intenzity nasvícení do 3 zón.

Takto na předložený návrh pohlíží Ing. Martin Kříž, předseda Komise pro územní rozvoj, urbanismus a RMPZ při MěÚ Klatovy:

„Městský park je neodmyslitelnou součástí města od čtyřicátých let 19. století. Za zhruba 170 let své existence prošel celou řadou úprav, některé z nich byly vhodné, jiné méně a další zcela nepatřičné. Nyní je naším úkolem dát parku základní půdorys, na kterém budeme v budoucnosti dále stavět, což považuji za velmi zásadní a důležité rozhodnutí, které ovlivní podobu parku na řadu dalších desetiletí. Nemůžeme se však pouze ohlížet do minulosti a snažit se nalézt jeho původní podobu. Musíme rovněž zohlednit i současné požadavky a pohledy minulosti i budoucnosti co nejšetrněji propojit.

V první řadě se musíme postarat o stromy a keře v parku a vybudovat nové cesty, které by zejména v centrální části nahradily nevhodné asphaltové komunikace. Až se nám toto podaří, měli bychom hledat vize na využití jednotlivých částí parku a ty nevhodnější postupně realizovat. To vnímám jako běh na dlouhou trať.“

Ing. Martin Kříž

Ještě názor odborníka, jednoho z nejpovolanějších – Jan Papež, Zahrady s duší:

„Chystanou revitalizaci klatovského městského parku – Mercandinových sadů – vnímám jako příležitost. Příležitost ozdravit park, přes 150 let starý, se stromy již přestárlými či zvolna dožívajícími a zajistit bezpečnost nejvýznamnějšího souboru městské zeleně v Klatovech pro příští generace. Příležitost změnit – zpříjemnit atmosféru parku, prosvětlit ho a zpřehlednit jeho kompozici, vytvořit z něj lepší lákavější místo k pobývání. Příležitost vytvořit prostor, který v budoucnu nabídne vyžití pro všechny věkové skupiny a stane se místem, na které bude moci být každý Klatovan hrdý a kam se bude rád (a jistě i často) vracet.“

Jan Papež

Stav realizace obnovy zeleně

Na základě revize posouzení zdravotního stavu, provozní bezpečnosti a perspektivy dřevin byly dřeviny v parku rozděleny do několika kategorií. Během ledna a února 2013 bylo pokáceno celkem 23 stromů, jejichž stav byl charakterizován jako havarijný a které představovaly reálné nebezpečí pro návštěvníky parku.

Kácení dřevin v rozsahu navrženém Ing. Chvojkou podléhá režimu povolení podle § 8 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen „ZOPK“). Vzhledem k tomu, že se jedná o pozemky a dřeviny ve vlastnictví města, žadatelem o povolení ve výše uvedeném smyslu je město. V současné době vede Městský úřad Klatovy jako příslušný orgán ochrany přírody správní řízení, v jehož průběhu posoudí kácení jednotlivých dřevin s ohledem na zájmy chráněné ZOPK. K účasti ve správním řízení se přihlásilo podle § 70 ZOPK občanské sdružení HELIOS-H. Za předpokladu schválení koncepce kácení zastupitelstvem města bude vydáno rozhodnutí ve věci a kácení dřevin bude realizováno v období vegetačního klidu 2013 – 2014.

V souvislosti s kácením dřevin v parku bude uložena podle § 9 ZOPK náhradní výsadba, která bude kompenzovat úbytek veřejné zeleně v důsledku provedeného kácení. Náhradní výsadba bude situována na pozemky ve vlastnictví města Klatovy ve dvou lokalitách, a to k židovskému hřbitovu na pozemky, zahrnuté do území řešeného v rámci studie „Park za svatým Jakubem – studie proveditelnosti“ (zpracovatel Ing. Pavel Borusík, SILVEX 2005), a dále na pozemky navazující na areál jezdeckého klubu Klatovy (V Ráji).

Pozemky v okolí areálu jezdeckého klubu V Ráji lze využít pro náhradní výsadbu dřevin

Případné **dotazy** k výše uvedené problematice zodpoví:

Ing. V. Chroust, chroust@mukt.cz

P. Pošefka, posefka@tsklatovy.cz

Jan Papež, info@zahradysdusi.cz

Ing. Martin Kříž, kriz.arkada@gmail.com

Ing. J. Michálková, jmichalkova@mukt.cz